

Reakce na závěry kontrolní zprávy NKÚ č. 24/06 k Modernizačnímu fondu - program RES+

30.6.2025 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

MŽP a SFŽP ČR vítá, že kontrola NKÚ č. 24/06, týkající se implementace programu RES+ v rámci Modernizačního fondu, neprokázala žádné neúčelné vynaložení finančních prostředků ani porušení právních předpisů. Kontrolované projekty byly realizovány v souladu s cíli programu a kontrolní zpráva NKÚ potvrzuje, že vybrané investice naplnily stanovené technické parametry.

Zároveň však považujeme za důležité uvést na pravou míru některé interpretační části závěru, které, ač nepoukazují na konkrétní pochybení, mohou vést k neúplnému nebo zkreslenému vnímání efektivity, struktury a strategické logiky rozdělování prostředků v rámci Modernizačního fondu.

1. Zaměření programu RES+ na fotovoltaiku zcela odpovídá schválenému Národnímu klimaticko-energetickému plánu. Modernizační fond není jediným nástrojem podpory OZE, ostatní technologie jsou podporovány z jiných programů.

Investice z programu RES+ jsou cíleny primárně na rozvoj fotovoltaických elektráren, a to v souladu s aktualizovaným Národním klimaticko-energetickým plánem (NKEP ČR), který stanoví zapojení fotovoltaik o výkonu 10,1 GWp do roku 2030 jako klíčový nástroj pro dosažení 30% podílu OZE na spotřebě. V roce 2023 činil tento podíl 18,6 %. Zároveň je důležité zdůraznit, že Modernizační fond není jediným nástrojem podpory obnovitelných zdrojů energie v České republice. Jiná opatření a technologie, jako například větrné elektrárny, malé vodní elektrárny či bioplyn, jsou již financovány z dalších národních i evropských zdrojů, například z Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OPTAK), Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) nebo prostřednictvím aukčních schémat vyhlašovaných ministerstvem průmyslu a obchodu. Z pohledu účelnosti a současně i vlastních pravidel mnoha programů současně platí, že nesmí dojít k překryvu podpor.

Rovněž je potřeba upřesnit, že investice ve výši cca 3 mld. eur do fotovoltaických projektů byly Českou republikou obhájeny u Evropské investiční banky jako rámec pro program RES+, nikoli jako předem závazně přidělené či vyčerpané prostředky. Tyto rámce byly schvalovány v období s vyšší cenou emisních povolenek, a tedy i vyšším očekáváním výnosů do Modernizačního fondu. Nicméně i jejich čerpání probíhá postupně, vždy na základě ověřování mnoha technických a finančních aspektů doposud využitě podpory. Rovněž výzvy v rámci programu jsou vyhlašovány postupně a další čerpání prostředků v rámci programu je tak možné přizpůsobit zaměření dle aktuálních potřeb, technologického vývoje i měnících se podmínek trhu. Tato flexibilita je základním rysem Modernizačního fondu, který na rozdíl od strukturálních fondů, umožňuje průběžné přizpůsobování strategie i nastavení jednotlivých programů. ČR tak může nadále efektivně řídit rozvoj OZE bez neefektivního překrývání se s jinými programy a s důrazem na účelnost a hospodárnost.

2. Různé výše podpory pro domácnosti a podniky odrážejí rozdílné investiční možnosti a cíle.

Rozdílné výše podpory pro podniky a pro domácnosti či obce odrážejí nejen jejich různé investiční možnosti, ale také rozdílný účel využití a zacílení podporovaných technologií. Zatímco podnikatelské

subjekty zpravidla realizují větší projekty s vyššími investičními náklady, ale i ekonomickým výnosem, podpora domácnostem a veřejnému sektoru má za cíl stimulovat rozvoj menších, decentralizovaných zdrojů energie, které přispívají ke zvýšení energetické soběstačnosti, sociální stabilitu a dlouhodobé rozpočtové úspory.

Z pohledu státu je podpora domácností a obcí zároveň nástrojem, který pomáhá snižovat zranitelnost občanů vůči rostoucím cenám energií, zlepšuje dostupnost čisté energie i v méně bonitních skupinách a přináší nepřímé úspory veřejných rozpočtů, například snížením potřeby výplaty dávek a příspěvků na bydlení či kompenzace veřejným subjektům vysokých nákladů na energie. Je třeba také připomenout, že i tyto menší instalace přispívají k dosažení klimaticko-energetických cílů státu z hlediska podílu OZE na spotřebě, a to i přesto, že jejich jednotkový příspěvek k instalovanému výkonu je nižší než u rozsáhlých komerčních projektů. Z hlediska systémové stability, sociální inkluze i spravedlivé transformace je však jejich podpora zcela legitimní a účelná.

3. Bonifikace projektů v uhelných regionech je plně v souladu s evropskými pravidly pro spravedlivou transformaci, cílem je podpořit strukturálně postižené kraje v přechodu na nízkouhlíkové hospodářství.

Podobně bonifikace projektů v uhelných regionech vycházela z vládních strategických priorit v oblasti spravedlivé transformace. Bonifikace projektů v těchto regionech není výrazem nerovnosti, ale naopak nástrojem k vyrovnávání regionálních disparit a posílení transformační spravedlnosti, jak ji definuje i tzv. Zelená dohoda pro Evropu. Současně se jedná o jednu z klíčových priorit příslušné evropské směrnice o obchodování s emisními povolenkami, která využívání uvedených prostředků zavádí. Tato směrnice výslovně stanovuje, že podpora investic do strukturálně postižených regionů závislých na uhlí, aby byl usnadněn jejich přechod na nízkouhlíkové hospodářství, je jednou z prioritních oblastí pro využívání uvedených prostředků.

4. Podpora akumulace elektrické energie byla v programu RES+ přítomna od počátku, nyní je navíc zvýhodňována, v roce 2025 byla vyhlášena samostatná výzva na systémovou akumulaci.

MŽP a SFŽP ČR zásadně nesouhlasí s interpretací NKÚ, že nedostatečně motivoval k investicím do akumulace elektrické energie. Na rozdíl od jiných dotačních nástrojů byla podpora akumulace elektrické energie v programu RES+ součástí výzev již od samého počátku. Od roku 2024 je navíc podpora projektů s akumulací ještě zvýhodňována, a to formou vyšší bodové bonifikace v hodnoticím procesu. Poptávka po výrazně nákladnější akumulaci v rámci nově budovaných zdrojů tak samozřejmě odráží vždy aktuální poptávku trhu i ekonomické možnosti žadatelů.

Rovněž je potřeba rozlišovat samostatný účel instalované akumulace, která může plnit odlišné funkce a má tudíž i odlišnou logiku podpory. Akumulace instalovaná spolu s novými obnovitelnými zdroji slouží především k zefektivnění a optimalizaci vlastní výroby elektrické energie. Naproti tomu samostatná akumulace je určena pro potřeby systémové flexibility elektrizační soustavy a řízení sítě jako celku, a plní tak roli, která je ve zprávě NKÚ uváděna. Současně se tak na každou z těchto forem uplatňuje i jiný princip podpory.

Pro doplnění rovněž uvádíme, že nad rámec kontrolovaných výzev proběhla samostatná výzva zaměřená čistě na podporu samostatné akumulace, která přinese za mnohem efektivnějších podmínek, z hlediska nakládání s veřejnými zdroji, požadovanou flexibilitu elektrizační soustavy. Uvedené skutečnosti proto považujeme za důležité pro správnou interpretaci dat ve zprávě NKÚ a pro vyvážené hodnocení úspěšnosti podpory akumulace jako celku.

5. Koncentrace podpory u větších podnikatelských subjektů je důsledkem soutěžního a

výkonnostního nastavení programu, jehož cílem je maximalizovat instalovaný výkon za veřejné prostředky. Tento přístup doporučuje i Evropská komise jako efektivní.

Co se týče struktury příjemců z řad podniků je skutečnost, že větší část alokace získalo 15 investorů, přirozeným důsledkem toho, že soutěžní výzvy programu RES+ jsou navrženy s důrazem na efektivitu, tedy na získání co největšího instalovaného výkonu OZE za veřejné prostředky. Větší společnosti mají logicky větší absorpční kapacitu, investiční připravenost a know-how pro realizaci rozsáhlých projektů, které výrazně přispívají k plnění klimaticko-energetických cílů státu. Tento model byl rovněž doporučen Evropskou komisí jako efektivní, transparentní a slučitelný s pravidly veřejné podpory.

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/reakce-na-zavery-kontrolni-zpravy-nku-c-24>